

تدبر در حدیث و سیره معصومین (علیهم السلام) - استاد ضرابی

بسم الله الرحمن الرحيم وصلى الله على محمد وآله الطاهرين

بیستم جمادی الثانی ۱۴۴۶ مطابق با ۱۴۰۳/۱۰/۲

خجسته میلاد صدیقه طاهره، فاطمه زهرا سرور زنان عالم، (سلام الله علیها)

السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ صَفَى اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ أَمِينِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ خَيْرِ خَلْقِ اللَّهِ
السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ أَفْضَلِ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَ مَلَائِكَتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا زَوْجَةَ وَلِيِّ اللَّهِ وَ خَيْرِ الْخَلْقِ بَعْدَ
رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا أُمَّ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَيِ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ...

ناطقه مرا مگر، روح قدس کند مدد	تا که ثنای حضرت، سیده نسا کند
مطلع نور ایزدی، مبدا فیض سرمدی	جلوه او حکایت از، خاتم انبیا کند
بسمله صحیفه فضل و کمال و معرفت	بلکه گهی تجلی از نقطه تحت «با» کند

ابوبصیر از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند که فرمود: «... ثم اظلمت المشارق و المغارب فشكت الملائكة الى الله تعالى ان يكشف عنهم تلك الظلمة فتكلم الله جل جلاله كلمه فخلق منها روحا ثم تكلم بكلمه فخلق من تلك الكلمه نورا فاضاف النور الى تلك الروح و اقامها مقام العرش فزهرت المشارق و المغارب فهي فاطمه الزهراء عليها السلام و لذلك سميت الزهراء لان نورها زهرت به السموات. - ... سپس همه ی هستی از شرق تا به غرب تاریک ماند. ملائکه بر پروردگار از آن همه تاریکی و ظلمت شکایت کردند و خواستند که پروردگار تاریکی را از ایشان برطرف کند. پروردگار در اجابت خواسته آنان کلمه ای فرمود، از آن کلمه روحی خلق گردید، سپس کلمه ای دیگر فرمود و از آن کلمه نوری خلق شد پس آن نور را به آن روح اضافه کرد و آن را در بلندترین مکان عرش قرار داد. همه عالم از شرق تا به غرب نورانی شد. آن روح آمیخته به نور خلق شده از لطف پروردگار کسی نیست، جز فاطمه زهرا علیها السلام و به همین دلیل او را زهرا علیها السلام نامیدند زیرا نورش آسمانها را روشن ساخت.» (بحار الانوار، ج ۴۰، ص ۴۳)

موضوع تدبر:

چرا باید فاطمه زهرا دخت گرامی پیامبر اسلام را شناخت؟ ثمره و نتیجه این شناخت و معرفت باید چه باشد؟

پاسخ اجمالی :

بی شک سرعت و سبقت در مدارج کمال، بستگی تام و تمامی به عشق و سرسپردگی و شدت و عمق آن نسبت به بی بی دو عالم و اهل بیت علیهم السلام دارد. شیعیان و همه جویندگان سعادت باید بکوشند مانند انبیاء و اولیاء، سرمایه معرفت یقینی نسبت به فضایل و ولایت خانواده صدیقه طاهره (سلام الله علیهم) را بدست آورد که سرمایه نجات است؛ یعنی سرمایه حبّ و مودّت و تبعیت؛ به بیان دیگر؛ حضرت امیر المؤمنین (ع) می فرماید: «رَحِمَ اللهُ امْرَأَةً عَرَفَتْ مِنْ آيِنٍ وَ فِي آيِنٍ وَ إِلَيَّ آيِنٌ» خدا رحمت کند آن کسی را که بداند از کجا آمده، برای چه آمده و به کجا می رود. یعنی رحمت خدا شامل حال آن کسی می شود که بداند مبدأ و غایتش انسان کامل است «بِكُمْ فَتَحَ اللهُ وَ بِكُمْ يَخْتِمُ» (زیارت جامعه کبیره) به واسطه و به

سبب شما کتاب آفرینش خداوند آغاز شد و به وسیله شما خاتمه می‌یابد. همانگونه که در قرآن می‌خوانیم
 «لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ.» (تین/۴) که ما انسان را در بهترین صورت و نظام آفریده ایم ...
 دایره شهود را، نقطه ملتقی بود
 حامل سرّ مستمرّ، حافظ غیب مستتر
 دانش او احاطه بر، دانش ما سوا کند
 کیست جز او که همسری، با شّه لا فتی کند؟
 بضعه سید بشر، ام ائمه غرر

پاسخ تفصیلی:

ابن مسعود نقل می‌کند که، دیدم علی بن ابی‌طالب علیه‌السلام را که مشغول نماز است و در رکوع و سجودش می‌گوید: «اللهم بحق محمد صلی الله علیه و آله و سلم عبدک، اغفر للخاطئين من شيعتي» پروردگارا، به حق بنده مقربت محمد صلی الله علیه و آله و سلم خطاکاران از شیعیان مرا ببخش. از نزد او خارج شدم و به محضر رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم شرفیاب شدم. ایشان را در حال نماز یافتم. دیدم که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در نماز خود می‌گوید: «اللهم بحق علی علیه‌السلام عبدک اغفر للخاطئين من امتي» خداوندا، خطاکاران از امت مرا، به حق علی علیه‌السلام بنده مقربت ببخش.

از آنچه دیده بودم، در من وحشت و تردید بزرگی ایجاد شد. وقتی نماز رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به پایان رسید، خطاب به من فرمودند: ای پسر مسعود، آیا کافر شدی بعد از آنکه ایمان آورده بودی؟ عرض کردم، ابدأ چنین نیست یا رسول‌الله، بلکه دیدم علی علیه‌السلام را که خداوند را به حق شما طلب می‌کرد و شما را دیدم که خدا را به حق علی علیه‌السلام می‌خواندید. پس تردید کردم که کدامیک از شما نزد خدای عزوجل برترید. پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: ای پسر مسعود، بنشین. پس من در مقابل، رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نشستم.

آن حضرت فرمودند: «ان الله خلقني و علياً من نور قدرته قبل ان يخلق الخلق بالفي عام اذ لا تسبيح و لاتقدس.» خداوند من و علی علیه‌السلام را از نور عظمت و بزرگی خود خلق کرد: هزار سال قبل از آنکه سایر خلایق را بیافریند. زمانی که هیچ تسبیح و تقدیسی وجود نداشت. «و فتق نوری، فخلق منه السموات و الارضين و انا و الله اجل من السماوات و الارضين.» پس نور مرا شکافت و از نور من آسمانها و زمین را آفرید به خدای تبارک و تعالی قسم که من از آسمانها و زمین برترم. «و فتق نور علی بن ابی‌طالب علیه‌السلام فخلق منه العرش و الكرسي و علی بن ابی‌طالب علیه‌السلام و الله افضل من العرش و الكرسي» و چون نور علی علیه‌السلام را منتشر ساخت عرش و کرسی از نور او خلق گردید؛ به پروردگار قسم که علی علیه‌السلام از عرش و کرسی افضل است. «و فتق نور الحسن علیه‌السلام فخلق منه اللوح و القلم و الحسن علیه‌السلام و الله افضل من اللوح و القلم.» سپس نور حسن علیه‌السلام را باز کرد و لوح و قلم از نور حسن علیه‌السلام به وجود آمد و به خدا قسم که حسن علیه‌السلام از لوح و قلم نیز برتر است.

«و فتق نور الحسين علیه‌السلام فخلق منه الجنان و الحور العين و الحسين علیه‌السلام و الله افضل من الحور العين.» و چون هستی را از نور حسین علیه‌السلام معطر کرد، بهشت و حوریان زیباروی از نور او پدیدار گشتند؛ والله حسین از حورالعين برتر است.

«ثم اظلمت المشارق و المغارب فشكت الملائكة الى الله تعالى ان يكشف عنهم تلك الظلمة فتكلم الله جل جلاله كلمه فخلق منها روحا ثم تكلم بكلمه فخلق من تلك الكلمه نورا فاضاف النور الى تلك الروح و اقامها مقام العرش فزهرت المشارق و المغارب فهي فاطمه الزهراء علیها‌السلام و لذلك سميت الزهراء لان نورها زهت به السماوات.» سپس همه هستی از شرق تا به غرب تاریک ماند. ملائکه بر

پروردگار از آن همه تاریکی و ظلمت شکایت کردند و خواستند که پروردگار تاریکی را از ایشان برطرف کند. پروردگار در اجابت خواسته آنان کلمه‌ای فرمود، از آن کلمه روحی خلق گردید، سپس کلمه‌ای دیگر فرمود و از آن کلمه نوری خلق شد پس آن نور را به آن روح اضافه کرد و آن را در بلندترین مکان عرش قرار داد. همه عالم از شرق تا به غرب نورانی شد. آن روح آمیخته به نور خلق شده از لطف پروردگار کسی نیست، جز فاطمه زهرا علیها السلام و به همین دلیل او را زهرا علیها السلام نامیدند زیرا نورش آسمانها را روشن ساخت. در ادامه این روایت زیبا پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می‌فرمایند:

« یابن مسعود اذا کان یوم القیامه یقول الله جل جلاله لی و لعلی ادخلا الجنة من شئتما و ادخلا النار من شئتما و ذلک قوله تعالی (القیامه فی جهنم کل کفار عنید) فالکافر من جحد نبوتی و العنید من جحد بولایه علی بن ابی طالب علیه السلام و عترته و الجنة لشیعته و لمحبيه. - ای پسر مسعود، چون روز قیامت فرارسد، پروردگار به من و علی علیه السلام می‌فرماید: هر کس را که می‌خواهید به بهشت داخل کنید و به جهنم بفرستید هر کس را که می‌خواهید. و این قول پروردگار در قرآن مجید است که (القیامه فی جهنم کل کفار عنید- هر کافر متکبر لجوج را به جهنم افکنید- ق/ ۲۴) پس کافر کسی است که از نبوت من سرپیچی کند و عنید کسی است که از ولایت علی بن ابی طالب علیه السلام و عترتش و محبت کردن به شیعیان و دوستانش سر باززند.» (بحار الانوار، ج ۴۰، ص ۴۳)

وحی نبوتش نَسَب، جود و فتوتش حَسَب
قصه‌ای از مروتش، سوره «هل أتى» کند
در جبروت، حُکمران؛ در ملکوت، قهرمان
در نَشْأَتِ کُن فکان، حُکم «بما تَشَاء» کند
حضرت امام صادق(ع) فرمود: «أنا انزلناه فی لیلة القدر، اللیلة فاطمة و القدر: الله، فمن عرف فاطمة حق معرفتها فقد ادرك لیلة القدر،... سمیت فاطمة لأن الخلق فطموا عن معرفتها- (اینکه خداوند می‌فرماید: ما قرآن را در شب قدر نازل کردیم (مراد از) شب، فاطمه و مراد از قدر، خداوند است. در نتیجه هر کسی فاطمه را آنچنان که باید بشناسد، به حقیقت، شب قدر را درک نموده است، و... و اینکه فاطمه، فاطمه نامیده شده است برای این است که مخلوق از (کنه) معرفت او عاجز است.» (بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۶۵)

مرحوم امام (ره) حدیث شریف طولانی که در تفسیر برهان از کافی شریف نقل فرموده که در آن حدیث آمده یک نصرانی به حضرت موسی بن جعفر گفت: تفسیر باطن حم * والکتاب المبین * أنا انزلناه فی لیلة مبارکة منذرین * فیها یفرق کل امر حکیم (دخان/ ۴ - ۱) چیست؟ امام(ع) فرمود: اَمَّا حم، محمد صلی الله علیه و آله است و اَمَّا کتاب مبین، امیرالمؤمنین علی است. و اما لیلة، فاطمه علیها السلام است.» (کافی، کلینی، ج ۲، ص ۳۲۶)

امام صادق(ع) فرمود: «من سَبَّح تسبیح فاطمة الزهراء قبل ان یتنی رجلیه من صلاة الفریضة غفر الله له- هر کس تسبیح فاطمه را قبل از آنکه از حالت نماز فارغ شود بگوید، خداوند او را می‌آمرزد.» (کافی، ص ۳۴۲)

و فرمود: «تسبیح فاطمة فی کل یوم فی دبر کل صلاة احب الی من الف رکعة فی کل یوم- تسبیح فاطمه زهرا(س) در هر روز بعد از هر نماز نزد من محبوب تر از هزار رکعت نماز در هر روز است.» (مکارم الاخلاق، حسین طبرسی، ص ۲۸۱)

به مناسبت قرین شدن تولد امام خمینی(قدس سره) با روز میلاد بی‌بی دوعالم، شایسته است سخنانی را از منظر ایشان تقدیم کنیم:

« به راستی کجای دنیا خانه و خانواده مانند خانه زهرا(س) می توان یافت که پدر خانه معصوم، همسر، معصومه، فرزندان ذکور معصوم، و دختران او نیز بهترین الگو برای جامعه اسلامی است؛ لذا امام راحل (ره) روایتی که در تفسیر برهان از حضرت باقر (ع) نقل می کنند: «قال رحمه الله، و عن الشيخ ابي جعفر الطوسي، عن رجاله، عن عبدالله بن عجلان السكوني، قال سمعت ابا جعفر عليه السلام يقول: بيت علي و فاطمة حجره رسول الله صلى الله عليه و آله و سقف بيتهم عرش رب العالمين. و في قعر بيوتهم فرجة مكشوفة الى العرش معراج الوحي، و الملائكة تنزل عليهم بالوحي صباحاً و مساءً و كل ساعة و طرفه عين و الملائكة لا ينقطع فوجهم: فوج ينزل، و فوج يصعد، و ان الله تبارك و تعالى كشف لابراهيم عليه السلام عن السموات حتى ابصر العرش و زاد الله في قوه ناظره و ان الله زاد في قوه ناظر محمد و علي و فاطمة و الحسن و الحسين عليهم السلام و كانوا يبصرون العرش و لا يجدون لبيوتهم سقفاً غير العرش؛ فبيوتهم مسقفة بعرش الرحمن و معارج الملائكة و الروح فيها باذن ربهم من كل امرٍ سلام قال، قلت: من كل سلام؟ قال: بكل امرٍ، فقلت هذا التنزيل؟ قال: نعم؛ (آداب الصلوة، ص ۳۳۰) قبله خلق، روى او؛ كعبه عشق، كوى او چشم اميد، سوى او؛ تا به كه اعتنا كند. زانكه مس وجود را، فضّه او طلا كند. مُفتقرا! متاب رو؛ از در او به هيچ سو

صاحب برهان از شيخ طوسي تا مي رسد به امام باقر(ع) نقل نموده، كه عبدالله بن عجلان گفت كه از امام باقر(ع) شنيدم كه مي فرمود: «خانه علي و فاطمه حجره رسول الله صلى الله عليه و آله و سقف خانه شان عرش رب العالمين، و در انتهاي خانه هاشان شكافي است كه از آن تا عرش، پرده از معراج وحي برداشته شده، و ملائكه صبح و شام و هر ساعتی و هر لحظه با وحي بر آنان نازل مي شوند و فوج ملائكه فرود آينده قطع نمي شود، گروهی فرود مي آيند و دسته ای بالا مي روند. همانا خداوند تبارك و تعالى براي ابراهيم از آسمانها پرده برداشت تا آنكه عرش را ديد و خدا به قوت ديده او افزود، و همانا خداوند بر قوت ديده محمد، علي، فاطمه، حسن و حسين (عليهم السلام) نيز بيفزود (چنانكه) عرش را مشاهده مي كردند و جز عرش سرپوشي براي خانه هايشان نميديدند، خانه هاشان به عرش رحمان مسقف است و معراج هاي ملائكه و روح در خانه هاي ايشان است، به اذن پروردگارشان من كل امر سلام. راوی می گوید پرسیدم: من كل امر سلام؟ فرمود: بكل امر. عرض كردم: اين چنين نازل شد؟ فرمود: آری.»

امام راحل(ره) می فرماید: «این خانه کوچک فاطمه سلام الله عليها و این افرادی كه در آن خانه تربيت شدندكه بر حسب عدد چهار پنج نفر بودند و به حسب واقع تمام قدرت حق تعالى را تجلی دادند، خدمت هايی كردند كه ما را و شما را و همه بشر را به اعجاب در آورده است.» (صحيفه امام، ج ۱۶، ص ۸۷/۱۸/۱۲/۶۰)

... زنی كه در حجره ای كوچك و محقر، انسان هايی تربيت كرد كه نورشان از بسيط خاك تا آن سوی افلاك و از عالم ملك تا آن سوی ملكوت اعلى می درخشد. صلوات و سلام خداوند تعالى بر اين حجره محقر كه جلوه گاه نور عظمت الهی و پرورشگاه زبندگان اولاد آدم است.» (صحيفه امام، ج ۱۶، ص ۱۹۲)

... ما يك كوخ چهار پنج نفری در صدر اسلام داشتيم، آن كوخ فاطمه زهرا سلام الله عليها است از اين كوخها هم محقرتر بوده لكن بركات اين چي است؟ بركات اين كوخ چند نفری آن قدر است كه عالم را پر كرده است از نورانيت و بسيار راه دارد تا انسان به آن بركات برسد. اين كوخ نشينان در كوخ محقر، در ناحيه معنويات آن قدر در مرتبه بالا بودند كه دست ملكوتی ها هم به آن نمی رسد، و در جنبه های

تربیتی آن قدر (بالا) بوده است که هرچه انسان می بیند برکات در بلاد مسلمین هست و خصوصاً در مثل
بلاد ماها، اینها از برکت آنهاست.» (صحیفه امام، ج ۱۷، ص ۳۷۳، تاریخ ۱/۱/۶۲).
چشم امید نیست به هیچ آستان مرا نور الهدی حبیبه حق بضعه رسول
ام‌الائمہ النقبأ بانوی جزأ از دور باش عصمت او وهم بوالفضول
آن بانویی که دور حریمش گذر نکرد
السلام علیکم یا اهل بیت النبوة